

NÁDTETŐKÉSZÍTÉS

Fektetve, felütve,
fonva

A nádtető nemcsak szép, hanem roppant praktikus és – megfelelő törődés mellett – igen tartós is. Házépítésnél tehát mindenféleképpen érdemes elgondolkozni azon, hogy a cserép helyett ezt a megoldást válasszuk.

Az elmúlt években, évtizedekben számos régi, komoly hagyományokra visszatekintő építészeti megoldás kezdett újra elterjedni vagy vált egyre divatosabbá. Ezek közé tartozik a nádtető is, amelyet természetessége és szépsége mellett praktikus okokból is sokan választanak, ugyanis kitűnő szigetelő, ugyanakkor lélegzik, valamint óv a páralecsapódástól is, így akár egy olcsóbban fenntartható, kényelmesebb otthonnak is fontos kelléke lehet. Noha az alapanyag fogyóban van, a nádtetők manapság szaporodnak, a felújítások mellett ugyanis a szakemberek nem egyszer kapnak megbízást új építésű házak fedésére is.

Hogy a nádtető milyen hosszú múltra tekint vissza, azt nehéz megmondani. Természetesen először azokon a területeken kezdték alkalmazni, ahol a nád hozzáférhető volt. Hosszú ideig szinte bárki magának építette meg, ha szükség volt rá, sokan a mai napig is saját kezükkel készítik. Ennek ellenére a feladatot érdemes szakemberre bízni, a precíz munkavégzéssel ugyanis hosszú évekkel megnyújtható a fedél élettartama.

AZ ALAPANYAG TITKAI

Az említett precizításra már a nád aratásánál szükség van. Noha építkezésnél már csak az elfásodott szárat hasznosítják, nád és nád között hatalmas különbségek lehetnek, így a majdani tető minőségét is nagyban meghatározza, hogy honnan származik az alapanyag. Alsóörsnél például piros tövű, rendkívül kemény nád terem, amit ujjal szinte össze sem lehet roppantani, míg Keszthelynél, ahol a Balatonba rengeteg foszfort juttattak, a termék olyan puha, hogy a szél nem elhajlítja, mint normális esetben, hanem eltöri – mondja Kovács András építőmester. A szakember azt is hozzáteszi: a nád bizonyos szempontból titokzatos növény, mert általában nem lehet megmondani, hogy egy adott területen miért terjeszkedik, máshol pedig miért csökken a mennyisége. A nádat télen aratják. A manapság már gépek segítségével folytatott – de így is kemény fizikai munkának számító – begyűjtés a december elejétől február végéig tartó időszakból mintegy 20 napot emészt fel. Ezt a válogatás és az osztályozás követi, amelynek során két nagyobb csoportra választják szét a szárazakat: két méter magasságig tetőfedő nádnak sorolják be, és 20 cm átmérőjű kékbe kötik őket, míg afölött díszítőnádnak számít, amit 105 cm

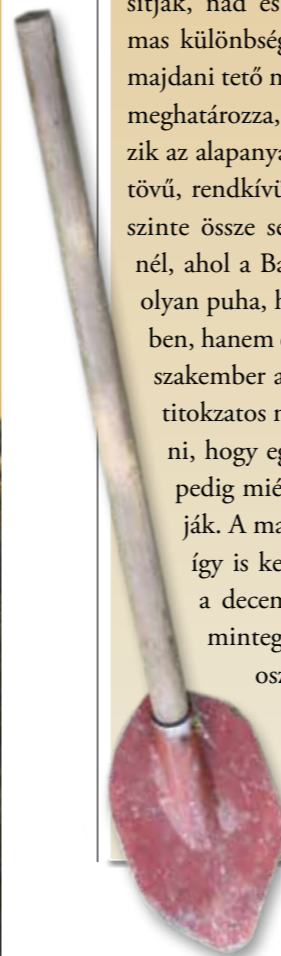
kerületű kékbe raknak. A nád legnagyobb része az első kategóriába kerül: egy hektárról mintegy ezer kéve tetőfedő, és csak 10–11 kéve díszítőnádnak kerül ki.

MUNKÁRA FEL

Márciusban a kész kék birtokában megkezdődik az építési szezon. Nádtetőkészítőhöz Kovács András szerint jellemzően háromféle ember fordul: vannak, akik megengedhetik maguknak, és kizárólag a divat kedvéért építtetnek a házukra ilyen fedelet, vannak, akik elkötelezték a nádtetőnek, mert az előnyeit nézik, és vannak, akiknek egyszerűen nincs más választásuk, mert nádtetős házban élnek.

Megbízásból szintén háromféle lehet megkülönböztetni: az első a minimális javítás, amikor rendezik (felpucolják, felütik), esetleg újabb náddal tömők a tetőt, és a díszítőelemeket lecserélik, a második a korosabb tetők helyreállítása, a borítás, amelynek során egy újabb réteg nádat fektetnek a meglévőre, a harmadik pedig a tetőkészítés, amire egyfelől új építésű házaknál kerül sor, másfelől pedig ott, ahol már a javítás nem elég. Kovács András tapasztalatai szerint a megrendelők sokszor nem tudják megítélni, hogy mire is lenne szükségük, ezért aztán az érdemi munkát előzetes helyszíni állapotfelmérés előzi meg, vagy fotót kérnek a tetőről.

A szakemberek nemcsak építéssel és felújítással foglalkoznak, hanem átalakítással is: kérésre akár ablakot is tudnak vagni egy kész tetőbe.

CSAPTATÓK ÉS FONATOK

A nádfedél elkészítését a mesterember csakis 30 fokos, vagy annál nagyobb dőlésszögű tetőszerkezetnél vállalja, az ennél laposabb, mediterrán stílusú házakon ugyanis a nádszálak visszafelé viszik az esővizet, aminek következtében olyan gyorsan elrohadnak, hogy öt év múlva új tetőt kell készíteni. Ezenfelül hasznos, ha a kémény a tető nyeregéhez közel helyezkedik el, lejjebb ugyanis túl sok esővizet tud felfogni. A munkát az is könnyíti, ha a tetőablakok nem túl nagyok, és nem is tették be őket túl sűrűn.

Egy nádtető átlagosan 30 cm vastag, és alulról felfelé haladva, soronként épül. A szakemberek egy tetőlécnyi felülethez egy kévényi nádat használnak fel, és minden kévéhez egy ún. foglaló vagy csaptató tartozik, amit korábban kőrisfából készítették, manapság viszont már betonvasból gyártanak. A felrakás során a kévéket elbontják, a nádat elosztatják, majd egy speciális

karika segítségével drótot vezetnek közé, amivel a foglalót a tetőléchez erősítik, így rögzítve a szárat. Ezt követően a nádat felütik, vagyis egy ún. fésűs verővel nagyjából úgy rendezik el, hogy az egymáson fekvő szálak lépcsőzetesen álljanak, majd a még szebb végeredmény érdekében egy simító-verővel alaposabban is eldolgozzák. Amikor egy teljes tetőszelvényű sort rögzítettek és felütöttek, megkezdik a következő felrakását, amely aztán kitakarja a vas csaptatókat, így azok nem rozsdásodnak, a tető felülete pedig az egyes sorok dőlés-

Egy nádtetőn akár hatmillió nádszál is lehet. Ezek között mindig van néhány törött, amit a szél óhatatlanul kifúj, így a ház körüli nádszeméttel feltétlenül számolni kell. A törmelék ugyanakkor semmit nem jelez a tető állapotával kapcsolatban.

szögbeli különbségei miatt sík lesz.

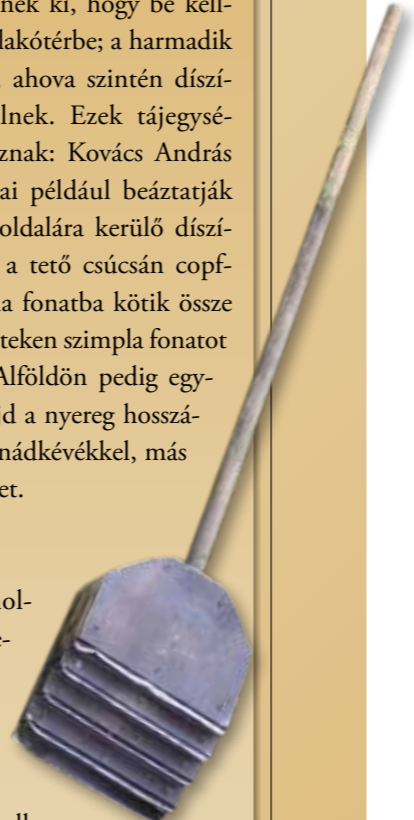
A nádasz szemponyjából a tetőnek van néhány különleges pontja is. Ezek közül az egyik a kémény, amelyet manapság már bádogozni szoktak, főleg ha a nyeregtől nagyon távol helyezkedik el, máskülönben ugyanis a nagy esőzések során lezúduló víz meggyúlik mögötte, és tönkreteszi az oda felhelyezett nádat. A másik egyedi terület az ablakok alatti rész, ahol díszítőelemekkel oldják meg, hogy a nádszálak anélkül feszüljenek ki, hogy be kelljen nyomni őket a lakótérbe; a harmadik pedig a nyereg, ahova szintén díszítőelemek kerülnek. Ezek tájegységenként változnak: Kovács András és munkatársai például beáztatják a nyereg két oldalára kerülő díszítőnádat, és a tető csúcsán copfszerű ún. dupla fonatba kötik össze őket. Más területeken szimpla fonatot alkalmaznak, az Alföldön pedig egyszerűen átkötik, majd a nyereg hosszában hengerben hagyott nádkévékkel, más néven „hurkákkal” borítják őket.

JÓL BÍRJA

Aki nádtetőt rendel, annak számolnia kell vele, hogy a munka körülbelül négyszer annyi ideig tart, mint egy cserépfedél megépítése – míg utóbbi technikával egy száz négyzetméteres ház másfél nap alatt készül el, a nádasz egy hétbe telik. Tisztában kell lenni emellett azzal is, hogy a nádtető nem olyan könnyű, mint azt gondolni szokás: míg egy négyzetméternyi felületre a legnehezebb fajtából is csak 50 kilónyi cserép kerül, addig ugyanekkora területre 12 darab, egyenként ötkilós kévé jut, ami egy esőzés során úgy megszívja magát vízzel, hogy akár száz kilót is nyomhat. A nád gyúlékonyságára szintén érdemes figyelni: a tetőt speciális égéskésleltetővel lehet kezelni, továbbá a villámhárító és a fedél alatti betonkorporsó is védelmet nyújthat.

A nádtető nemcsak nehezebb, hanem sokkal hosszabb életű is, mint gondolnánk – de persze csak akkor, ha megfelelően karbantartják. Az alapanyagra garanciát nem lehet adni, hiszen a minősége változó, de a beázásért és a csúszásért a törvényben előírt módon felelősséget vállal a kivitelező, innentől pedig már csak a tulajdonoson múlik,

A nád szigetelőképességét jól mutatja, hogy az elektromos hűtők megjelenése előtt a téli fagyok idején kivágott jég a nádtető háza alatti, szalmával lefedett légkamrában akár augusztusig sem olvadt el.

A nádtető nem csak hazánkban ismert: nyugaton és Afrikában is alkalmazzák. Egyes nyugat-európai országokban, így például Hollandiában, Belgiumban és Németországban szervezett keretek között oktatják az építését is.

hogy megteszi-e a szükséges lépéseket az állagmegóvásért. Kovács András szerint az első kisebb felújításra körülbelül 10 év után van szükség, de ekkor még csak a felső fonatokat és az ablakok alatti részeket kell kicserélni. A második díszítőelem-cserénél, körülbelül 18 év után már felújításra és tömésre is szükség van, ha azonban ez megtörténik, és eredetileg is jó munkát végeztek az építők, akkor akár három-négyszer is teljesen kijavítható a fedél anélkül, hogy el kellene bontani – sőt Kovács András renovált már

olyat is, amely 1890 óta áll a helyén. Aki tehát kellőképpen elkötelezett, az nemcsak praktikus és szép, hanem egyben tartós megoldást is választ a nádtetővel.

Bus András

Elérhetőség:

Kovács András nádtetőkészítő mester

Keszthely-Gyenesdiás

Tel.: +36/20-375-4091

www.kovacsnaadteto.hu

VERDI-COM KFT.

Fókuszában a villamos biztonságtechnika, érintésvédelem, a mobil távközlés műszaki ellenőrzési feladatainak ellátása áll.

Szolgáltatásaink:

- ✓ Építési műszaki ellenőrzés.
- ✓ Érintésvédelmi szabványossági felülvizsgálat a 22/2005.(XII.21.) FMM rendelet, 14/2004.(IV.19.) FMM rendelet értelmében.
- ✓ Villámvédelem szabványossági felülvizsgálata a „9/2008 (II.22.) ÖTM rendelet az OTSZ kiadásáról” alapján.
- ✓ Erősáramú villamos berendezések időszakos felülvizsgálata a „9/2008 (II.22.) ÖTM rendelet az OTSZ kiadásáról” alapján.
- ✓ Kéziszerszámok éves felülvizsgálata a 22/2005.(XII.21.) FMM rendelet, 14/2004.(IV.19.) FMM rendelet értelmében.
- ✓ Ipari alpin tevékenység.

Verdi-Com Kft. • Veresegyház, Szent Korona utca 30.
Gárdony, Lóránt Péter utca 25. • Tel.: 20/343-6899 • 20/333-1936
verdicom.hu@gmail.com • www.verdicom.hu

